

G E W O O N A N D E R S

UITGAVE VAN DE LANDELIJKE VERENIGING CENTRAAL WONEN

COLOFON 2

**BETROKKENHEID EN
OVERLAST IN CENTRAAL
WONEN PROJECTEN** 2

**WISSELING
VAN DE WACHT** 2

**ALTERNATIEF EN
NO-NONSENS** 8

COLUMN 9

**NIEUWE FILM OVER
CENTRAAL WONEN** 10

**GEHOORD GEZIEN
GELEZEN** 12

**KRACHTGEMEENSCHAPPEN
IN KRACHTWIJKEN** 13

**AANGESLOTEN
CW PROJECTEN** 14

2008
Jaargang 31, Nr 102
Losse Nummers 3,50

Colofon

“Gewoon Anders” is het blad van de Landelijke Vereniging Centraal Wonen (LVCW)

Postbus 19163, 3501 DD Utrecht
06-13015869
internet: www.lvcw.nl
mail: info@lvcw.nl

Prikbord: www.woongroep.net

Abonnementen

€10,- per jaar

Aangesloten groepen krijgen per 6 huishoudens 1 exemplaar van ieder nummer ter verspreiding onder hun leden.

Opzegging vóór 1 oktober.

Losse nummers
€ 3,50 excl. porto

Redactieadres

Annemarie Kooij
Zeelandstraat 26
2408 GJ Alphen a/d Rijn

Redactie

Annemarie Kooij (CW Alphen a/d Rijn)
Flip Krabbendam (CW Delft)
Heleen Toet (CW Heemskerk)

Aan dit nummer werkten mee:
Iteke Weeda, Saskia Bleyerveld, Esther van Gog, Anna Dijkhuis, Marta Resink, Peter Bakker

Layout

Esther Kwakernaak

Auteursrechten

Overname van artikelen en illustraties is niet toegestaan zonder toestemming van de redactie

Is er interessant nieuws uit uw project, schrijf ons dan.

Jullie project jubileert? Meld dat dan tijdig aan de redactie, dan komen we langs voor een artikel in GEWOON ANDERS

Druk:

Pasklaar, Sittard
ISSN: 0166-4336

Betrokkenheid en Ove

Anna Dijkhuis

Eén van de dingen die wij in 2007 als bestuur hebben opgezet en uitgevoerd is het onderzoek naar participatie en overlast in CW projecten.

Besturen van alle 46 projecten die zijn aangesloten bij de landelijke vereniging ontvingen een vragenlijst. Bij niet reageren werd een reminder gestuurd. Van iets minder dan de helft van de projecten hebben we een ingevulde vragenlijst teruggekregen. (voor een schriftelijke enquête geen slecht resultaat)

Het hoofdthema is overlast. Maar de ene vorm van overlast is de andere niet. Geen bijdrage leveren aan de gemeenschappelijkheid is een vorm daarvan. Er zijn allerlei manieren om met overlast en non participatie om te gaan. Het hangt af van het soort van overlast en van de houding die de medebewoners aannemen. Ook dat verschilt nogal.

Hierover gaat dit stuk, dat is gebaseerd op de antwoorden uit 21 Centraal Wonen projecten.

WISSELING VAN DE WACHT

Zoals oplettende lezers met een leesbril al gemerkt zullen hebben, het vorige nummer van

Gewoon Anders, nummer 101, was opeens leesbaar zonder bril. Wat is er aan de hand? Inderdaad, de lay-out is veranderd! Na vier jaar en twaalf nummers heeft Elouise van Gestel het lay-outen moeten staken. Ze kreeg het steeds drukker met haar werk: om het modebeeld op de voet te volgen moest ze steeds meer reizen. Dan weer in Parijs, dan weer in New York en dan weer in Tokyo, en ze kon steeds minder tijd vinden voor Gewoon Anders. Want dat zullen de oplettende lezers ook wel gemerkt hebben, nummer 100 was niet alleen erg mooi geworden en de kroon op haar werk, het duurde ook wel een beetje lang voordat dit nummer verscheen.

We betreuen het erg dat Elouise het lay-outen heeft moeten opgeven, we hadden altijd veel plezier op de redactievergaderingen. Het zij zo. In elk geval, voor als je dit leest: ELOUISE BEDANKT!. We vonden het erg jammer dat Elouise vertrok, en daar kwam bij dat we daardoor ook nog eens zonder lay-out(er)ster kwamen te zitten. Dan zou dit het einde van Gewoon Anders kunnen betekenen! Maar, en dit is al vaker gebeurd in de geschiedenis van Gewoon Anders, opeens was daar een opvolger. Esther Kwakernaak uit Centraal Wonen Alphen aan de Rijn... Niet het einde van ons blad dus, maar een wisseling van de wacht. ESTHER, als je dit leest, JE HEBT ONS GERED! We hopen dat je maar veel plezier mag beleven aan het vormgeven van Gewoon Anders. F K

rlast in Centraal Wonen projecten

Mensen die niet (meer) meedoen

Wie kiest voor wonen in een Centraal Wonen project heeft meer met mede bewoners te maken dan met 'gewone' burens. In het project zijn gemeenschappelijk ruimten aanwezig, die de bewoners zelf beheren en waar verschillende activiteiten plaats vinden. Of dat nu om een caféfunctie, feestelijke activiteiten, meer functionele zaken zoals vergaderbijeenkomsten en (tuin)onderhoudsdagen of gezamenlijk eten (een combi functie eigenlijk) gaat: de gemeenschappelijkheid drijft op de inspanningen van de Centraal Woners zelf. En dat is precies de kwetsbaarheid van Centraal wonen en vrijwel alle gemeenschappelijk wonen projecten. Bijna alle projecten (17 van de 21) hebben te maken met medebewoners die geen bijdrage meer leveren aan gemeenschappelijke taken en activiteiten en zich daar niet of nauwelijks bij betrokken voelen.

Een keuze uit de antwoorden:

“Er zijn mensen die echt niet willen”

“Van een paar bewoners hebben wij geen verwachtingen meer”

“Eén huishouden heeft zich totaal gedistantieerd”

“Er zijn notoire recidivisten” die nooit komen opdagen bij taken of activiteiten

Soms is er wel begrip voor dit niet meer meedoen, zeker als het tijdelijk is of zo'n bewoner vroeger wel actief is geweest.

“Vaak zijn (bewoners) jaren actief geweest, maar daarna niet meer”

“Mensen kunnen ook een tijdje andere prioriteiten hebben”

“Als je net een jong gezin hebt...”

“Na de eerste actieve zes jaren zakt het een beetje in”.

“Een tijdje niet meedoen hoeft geen probleem te zijn:

“Tijdelijk terugtrekken is o.k.”

Ook kunnen er speciale redenen voor zijn dat iemand niet meedoet:

Bijvoorbeeld dat “iemand het moeilijk vindt om contact te maken”. Daar is begrip voor.

De verwachtingen die men van bewoners heeft verschillen nogal per project, dat blijkt uit de antwoorden op de vraag hierover:

Iedereen participeert “naar behoefte en naar vermogen”.

“Je doet mee als je het leuk vindt”.

“Van de 50 huishoudens participeren 6 niet, zolang de verhouding actief niet-actief zo is en het er niet meer worden, is het geen probleem”

“Er zijn 48 volwassen bewoners. Van 3 volwassenen wordt niets meer verwacht”

Nog eens 3 volwassenen “hebben zich tijdelijk teruggetrokken, na een periode van actief meedoen”. Eén volwassene “zit door fysieke beperkingen voornamelijk in huis”. Van de overige volwassenen “zitten 30 in een werkgroep en 8 doen mee in losse klussen/taken” De gemeenschappelijkheid draait hier “goed genoeg”.

Lang niet overal zijn de verwachtingen duidelijk geformuleerd. En als dat wel het geval is werkt dat niet altijd voldoende:

“hoewel er een verklaring van deelname ondertekend is, zijn er toch passieve bewoners.....,maar er is verder geen beleid op”.

Omdat een goed functionerend Centraal Wonen project staat of valt met een voldoende aantal actieve bewoners worden er allerlei pogingen in het werk gesteld om “mensen er (weer) bij te halen”:

• Persoonlijk benaderen door medebewoners

“Mensen persoonlijk aanspreken” Dat is de aanpak waar meer dan de helft van de projecten de voorkeur aan geeft. Met daaraan gekoppeld **volhouden!** Adviezen luiden: “Eerst informeel benaderen, “ in de wandelgang” of “ in kleiner verband, bijvoorbeeld in de cluster”. In kleinere projecten lijkt dit wat gemakkelijker: “Wij zijn een klein project van 19 wooneenheden, dan is het gemakkelijker om elkaar aan te spreken”.

- **Persoonlijk benaderen door speciale werkgroep of commissie**
In de meeste projecten bestaan speciale werkgroepen of commissies die zich met beheer en organisatie van de gemeenschappelijkheid bezig houden met namen als “werkgroep of commissie “sociale/activiteiten, “be active” e.d.. Die benaderen de bewoner die niet participeert .
- **Persoonlijk benaderen door bestuur**
Het bestuur zou pas in actie moeten komen “als dat allemaal niet werkt”. Bestuursleden nemen eerst “persoonlijk contact op”. Vaak wil men het probleem pas in laatste instantie “op de agenda van de Algemene Ledenvergadering zetten”.
- **Goede communicatie/zorgen dat iedereen voldoende geïnformeerd is**
Veel aandacht besteden aan goed, toegankelijk en tijdig informeren over wat er gaande is in het project. Dat antwoord geeft men in zeker de helft van de projecten. Belangrijks is: hoe doe je dat? Het minst persoonlijk is informeren via “het kwartaalblad”. Of “via het prikbord”. Geen eerste keus daarom. In de meeste projecten “heeft iedereen een (vaak intern) CW emailadres en kan zo van alles op de hoogte blijven”. Dat is al persoonlijker. Want dat is ook hier het trefwoord: persoonlijk benaderen: “Duidelijke, persoonlijke, expliciete uitnodigingen” voor onder meer de Algemene Ledenvergaderingen versturen. Maar het blijft “dan maar hopen dat veel (ook deze!) mensen komen”.
- **Duidelijke afspraken over minimum bijdrage aan gemeenschappelijke taken**
“Zorgen dat de regels duidelijk zijn en die steeds opnieuw bespreken”. En ervoor zorgen “dat de regels bij iedereen bekend zijn”. “Regels evalueren en zonodig bijstellen”. Een belangrijke voorwaarde is “dat iedereen zich verantwoordelijk voelt en medebewoners ook echt (persoonlijk) aanspreekt”. Zoals gezegd, duidelijke regels ontbreken in de meeste projecten en als die er wel zijn “ontbreken sancties”.
- **Zorgen dat iedereen in een werkgroep zit of een taak heeft**
“In meerdere projecten pleit men voor duidelijk afspreken dat iedereen een taak heeft”. Het werkt goed als “mensen persoonlijk uitgenodigd worden voor (deelname aan) een werkgroep”. Ook “zorgen dat iedereen een duidelijke, vastomlijnde taak heeft” is effectief. Variatie kan stimulerend werken: “Taken laten rouleren is vrij succesvol”.
- **Veel gezellige activiteiten organiseren**
Positieve kanten van Centraal Wonen zichtbaar maken en benadrukken werkt ook: “Veel gezellige bijeenkomsten organiseren en hopen dat (ook deze) mensen komen”. “In projecten met een clusteropbouw is het gemakkelijker mensen er (weer) bij te betrekken (samen eten, praten via clustercontacten)” . “Regelmatig feesten organiseren, koffiebijeenkomsten, lunches”. “Veel aandacht besteden aan kerstviering, lustrum of andere bijzondere gelegenheden”. En de gemeenschappelijk ruimten gebruiken voor “bijvoorbeeld filmavonden e.d.” In één project functioneerde een tijd een “ontbijtservice” heel goed. Daar is inmiddels “een beetje de klad in gekomen”.
- **Betrokkenheid vergroten**. “Elkaar op het werk bezoeken”. “(Daar) een workshop houden”. “Elkaar iets vertellen over je eigen woongeschiedenis”.
- **Tolerantie met (tijdelijk) terugtrekken**. Hoe het niet meedoen wordt ervaren hangt af van redenen waarom en de manier waarop mensen zich terugtrekken. “Of we er iets aan doen hangt af van wat de redenen zijn”. Zeker als mensen “wél aan hun financiële verplichtingen voldoen”, “geen overlast veroorzaken” of “in het verleden wel actief zijn geweest” is men tolerant. Want “tijdelijk niet meedoen is O.K.”
- **Loslaten**. “Niet teveel energie steken in negatief gedrag”. “Er niet te moeilijk over doen”. “Leg nadruk op positieve krachten”. Dat kan als er geen sprake is van overlast “. Het is een advies dat door meerdere projecten wordt gegeven. “Richt je op de mensen die wél actief zijn...dat bespaart heel veel energie, die je beter in de mensen die wél betrokken zijn kunt steken

Er zijn ook preventieve tips:

- **Deelnemersverklaring**
Duidelijk omschrijven wat er van bewoners wordt verwacht als bijdrage aan de gemeenschappelijke activiteiten en wat iemands rechten en plichten zijn. Belangrijk is dat (nieuwe) bewoners zich committeren door “een verklaring te ondertekenen”. En, voor zover mogelijk, “duidelijke en realistische sancties formuleren”. Op schrift.
- **Duidelijke informatie geven aan nieuwe bewoners**
Aan nieuwe bewoners heel duidelijk maken wat gemeenschappelijk/centraal wonen betekent, dus

geïnteresseerde mensen goed en realistisch informeren. In meerdere projecten antwoordt men dat er eigenlijk geen duidelijke, door alle bewoners gedragen regels en verwachtingen zijn. "Dit willen wij wél duidelijk krijgen".

- **Alleen echt geïnteresseerde mensen aannemen**

Ook al is wél duidelijk wat van nieuwe bewoners wordt verwacht, dan nog is men is lang niet altijd voldoende selectief. Werving en selectie zo uitvoeren "dat je alleen mensen die echt interesse hebben in het project toelaat" is tijdrovend. En op welke manier kunnen a.s. bewoners "van tevoren hun inzet en bereidheid tot deelname laten zien". "Streng selectie" is het advies. Maar dat stelt hoge eisen aan de kennismaking en wervingscommissies. Als die goed verloopt "krijg je meer gemotiveerde mensen binnen". Jammer dat "helaas de anderen ook blijven zitten". Zolang ze geen overlast veroorzaken laten we ze met rust"

- **Oppassen voor (te) hoge verwachtingen**

Lang niet alle inspanningen hebben het beoogde resultaat. "Persoonlijk benaderen werkt lang niet altijd" "Mensen er bijhalen helpt vaak niet of alleen tijdelijk" en "helpt niet als mensen echt niet willen". "Het is zinloos om mensen die geen zin hebben erbij te halen". De aanpak: "niet teveel energie te steken in mensen die niet willen", en je "vooral op positieve krachten richten" werkt meestal beter. Evenals tolerantie en acceptatie dat "er altijd mensen zijn die niet mee (willen) doen". Met als troost dat, "als het echt niets voor ze is, bewoners tenslotte toch wel verhuizen." Maar dat laatste gaat zeker niet voor alle projecten op! Integendeel: Dat geldt zeker niet voor projecten die ervaren dat "het erg moeilijk is om bewoners die niet willen investeren bereid te krijgen om te verhuizen. De wetgeving staat in de weg en lang niet alle woningcorporaties zijn bereid hier medewerking aan te geven".

Overlast en storend gedrag

Tot nu toe gaat het over last van bewoners die niets investeren (en in veel gevallen wel soms profiteren, door gebruik te maken van de gemeenschappelijke voorzieningen).

In het nu volgende deel komt overlast door storend gedrag aan bod. Twee van de drie projecten (66 %) hebben met overlast als gevolg van storend gedrag te maken.

Als we overlast in het recente verleden erbij optellen, is dit percentage hoger: 80%.

Gebruik van gemeenschappelijke ruimte en voorzieningen

Als Centraal woner krijg je altijd te maken met medebewoners die er andere opvattingen op na houden over hoe je gemeenschappelijke ruimte en spullen gebruikt en hoe je iets wat je hebt gebruikt achterlaat. Elk project heeft dan ook te maken met rommel in de gemeenschappelijke ruimte(n), bewoners die onzorgvuldig omgaan met gemeenschappelijke voorzieningen/spullen en spullen die niet worden teruggebracht. Het zijn (over)bekende verhalen over: "vuile vaat die in gemeenschappelijke keukens blijft staan", de bar die "niet wordt opgeruimd", "gereedschap dat (buiten) blijft slingeren" en bewoners die "privé spullen laten staan/slinteren in gemeenschappelijk ruimte (en die) als bergruimte gebruiken". Dit "niet op tijd terugbrengen van spullen" varieert van "gereedschap", "tuingereedschap" tot "het geldkistje van de bar" en dat geeft overlast en valt onder storend gedrag.

Gedrag in gemeenschappelijke ruimten

Geluidsoverlast, de meest genoemde vorm van overlast, heeft niet alleen te maken met gedrag van bewoners. Ook de architectuur speelt een belangrijke rol. Als er een goede architect was en het in het programma van eisen als aandachtspunt is opgenomen is de kans dat grote fouten zijn gemaakt veel kleiner. Fouten die toch regelmatig voorkomen zijn privé woningen boven (soms onder) gemeenschappelijke ruimten (tenzij dat stille ruimtes zijn, een bibliotheek of meditatie ruimte) en onvoldoende geluidsisolatie. Een voor veel bewoners en architecten visueel aantrekkelijke vide is een in dit opzicht riskante gemeenschappelijke ruimte. In een project zijn voor het gebruik van de vide dan ook beperkende regels opgesteld.

Maar ook als de ruimten zorgvuldig en functioneel zijn vormgegeven kunnen er problemen ontstaan. Dat heeft te maken met gedrag en gebruik.

In gemeenschappelijke ruimten komen mensen samen

er is ruimte voor ontmoeting en gezamenlijke activiteiten. Kinderen hebben speelruimte nodig. Spelen gaat gepaard met een zekere hoeveelheid 'lawaai'. Geluid hoort bij een Centraal wonen project. Wanneer en waarom wordt dit overlast?

Vrijwel alle projecten waar jongere kinderen wonen hebben "met lawaai en herrie" en "schreeuwende kinderen" te maken. Als er een aparte, goed geïsoleerde ruimte is, waar kinderen inderdaad gebruik van maken is het probleem in een aantal gevallen ondervangen. Maar het werkt niet altijd. In één project is "puberkamer" daarom opgeheven.

De gemeenschappelijke tuin met speelruimte voor kinderen is een ander kwetsbaar punt, zeker als die aansluit op privé buitenruimte, zoals balkons of tuintjes, waar volwassenen rustig willen kunnen zitten.

Maar overlast is er ook als volwassenen "laat en hard muziek maken" of als er sprake is van "luidruchtig gedrag" en "ruzie maken" in de gemeenschappelijke ruimte of tuin. Soms "heeft het te maken met alcohol". In enkele projecten met "alcohol en drugs".

Huisdieren in de gemeenschappelijke (buiten)ruimten

In een groot aantal projecten mogen honden en katten niet in de gemeenschappelijke ruimte en/of tuin komen. Op dit gebied lijken de meeste projecten aanvaardbare oplossingen te hebben gevonden en houdt men zich aan de afspraak. Wel met kanttekeningen: "het werkt (in de tuin) niet met katten" of "er zijn te veel katten".

Intimiderend gedrag

Veruit de meest bedreigende vorm van overlast is agressief en intimiderend gedrag van (een) medebewoner(s). Meerdere projecten hebben hier mee te maken of te maken gehad.

Soms is er verband met alcohol of drugsgebruik.

Dat geldt voor een bewoner die "jaren 's nachts harde muziek maakte en ruzie maakte.....en tenslotte is verhuisd". Dat ging niet zonder moeite: "er zijn verscheidene brieven naar de woningbouwvereniging gegaan. Het heeft lang geduurd, maar uiteindelijk gingen ze (met partner) vrijwillig weg. Maar toen waren al een heleboel goede mensen om die reden verhuisd"

In een ander project heeft men de ervaring, dat "het bijna ondoenlijk is dat gedrag te veranderen of (deze)mensen, die anderen jaren terroriseren, weg te krijgen"

Hetzelfde geldt voor het project dat ook te maken heeft met "terroriseren van medebewoners en pestgedrag". En met bewoners die zich "jaren hebben misdragen en uit de vereniging zijn gezet ....maar zich blijven misdragen en anderen het leven zuur maken". Een vorm van agressiviteit die soms "bedreigend wordt. En je krijgt ze niet weg". Corporaties kunnen een cruciale rol spelen, dat blijkt uit het volgende citaat: "De corporatie heeft een grotere woning aangeboden"... die deze bewoner "Goddank heeft geaccepteerd".

Zeker de helft van de projecten signaleert "dat we geen echte sancties hebben" in dergelijke gevallen. Dat heeft ook met de wetgeving te maken: "Wegens de landelijke huurbescherming, die prévaleert boven alles, kun je mensen er niet uitzetten. Het blijft moeilijk "

In een van de projecten legt men verband met de kenmerken van deze tijd: "het past in de huidige samenleving niet zo om mensen iets op te leggen". Daardoor wordt het lastiger iets van medebewoners te vragen en opmerkingen over zijn of haar gedrag te maken.

Omggaan met overlast

Veel projecten zijn benieuwd naar manieren waarop andere projecten met de diverse problemen omgaan. "Hebben andere projecten wél sancties, welke dan?". En "werkt dat?"

Vaak gelden dezelfde adviezen als bij niet participeren van bewoners:

Mensen persoonlijk aanspreken is ook nu de eerste keus en wordt het vaakst genoemd, met direct daaraan gekoppeld: **volhouden**

Als persoonlijk benaderen niet helpt eerst: "**met direct betrokkenen bespreken**, bijvoorbeeld de cluster".

In een aantal projecten is er een **speciale "geschillencommissie"**. Dat kan dan de volgende stap zijn.

Maar vaak is men daar wat terughoudend in: "liever niet (te gauw) officieel naar het bestuur".

Tolerantie kan ook bij overlast de scherpe kantjes van de 'confrontaties'afhalen:

"Accepteer dat het in gemeenschappelijke ruimten nooit helemaal schoon is".

"Mensen hebben nu eenmaal verschillende opvattingen" over opruimen en schoonhouden. Dus "leer ermee

leven". Ook "dat het altijd dezelfde zijn die opruimen".

In een aantal projecten zijn er **speciale acties**, soms ad hoc, soms structureel:

"Er zijn evaluatiebijeenkomsten over omgaan met gemeenschappelijke spullen".

"Een werkgroep/het bestuur organiseert meerdere keren per jaar opruimdagen".

Duidelijke afspraken zijn onmisbaar en werken, tenminste: als er **sancties** zijn en mensen, "elkaar erop aanspreken". Het werkt pas echt goed als iedereen dat doet!

Problemen met alcohol en roken worden minder vaak expliciet genoemd dan was verwacht. In de meeste projecten zijn hierover (duidelijke) afspraken gemaakt en dat lijkt redelijk tot goed te werken.

Veel **gezellige, ontspannende activiteiten** organiseren, die aansluiten bij wensen en ideeën van zoveel mogelijk bewoners, is een advies dat soms over het hoofd wordt gezien als middel om met dit soort problemen om te gaan.

Adviezen voor omgaan met **Intimiderend gedrag** zijn duidelijk anders:

Tolerantie leidt vaak tot lang wachten met officiële stappen ondernemen, maar dat is in dit geval juist ongewenst. Ook loslaten is riskant. Dus **Reageer (vroeg)tijdig**.

En bij intimiderend en agressief gedrag is het aanbevelenswaardig om dit juist wel in een vroeg stadium met het Bestuur en op de Algemene Vergadering te bespreken en **de problemen "officieel maken"**. Er kunnen dan tijdig stappen worden ondernemen om de **Corporatie te informeren** (en afhankelijk van de ernst van het gedrag, ook de politie) en met de corporatie een **gezamenlijk plan van aanpak** te maken.

Adviezen voor omgaan met overlast op een rij

- 1) **Persoonlijk aanspreken, eerst individueel, dan in kleiner verband, bijvoorbeeld de cluster. En volhouden!**
- 2) **Indien aanwezig: zaak bespreken met een speciale werkgroep of (geschillen)commissie.**
- 3) **Pas als persoonlijk benaderen niet werkt: het officieel maken, dus: Bestuur en Algemene vergadering erbij betrekken.**
- 4) **Een bruikbare tussenvorm kan zijn- bij voorkeur in overleg met bestuur-, een externe mediator inschakelen.**
- 5) **Ervoor zorgen dat alle bewoners op een persoonlijke! manier worden geïnformeerd wat er in het project gebeurt, welke activiteiten er zijn en welke mensen waarvoor kunnen worden aangesproken.**
- 6) **Duidelijke, door zoveel mogelijk bewoners gedragen regels opstellen over gebruik van de gemeenschappelijke ruimten en voorzieningen, inclusief duidelijke en realistische sancties.**
- 7) **Regelmatig gezellige en recreatieve activiteiten organiseren in de gemeenschappelijke ruimten, die aansluiten bij (veranderende) wensen en leefstijl van de bewoners. (Concurrentie met de Belevingsmaatschappij aangaan?)**
- 8) **Duidelijke verwachtingen formuleren over de bijdrage die van (nieuwe) Centraal Woners wordt verwacht, rekening houdend met "ontwikkelingen in de samenleving", zoals individualisering en de 'belevingsmaatschappij'. (individualisme mag, maar liever geen 'dikke ikken'?)**
- 9) **Bij werving en selectie van nieuwe bewoners duidelijk aangeven welke bijdrage aan de gemeenschappelijkheid er van nieuwe bewoners tenminste worden verwacht. Eventueel een verklaring laten ondertekenen. (Werkt alleen bij duidelijke en realistische sancties)**

Voor omgaan met intimiderend gedrag gelden andere adviezen!

- a) **Als persoonlijk benaderen niet werkt: Bestuur en algemene vergadering wél in een vroeg stadium bij dit soort van overlast betrekken**
- b) **Duidelijk formuleren wat in het project onder intimiderend en agressief gedrag wordt verstaan**
- c) **Intimiderend en agressief gedrag documenteren en, indien van toepassing, tijdig melden bij corporatie**
- d) **Oppassen voor tolerantie met en negeren van dit soort overlast, dit kan nu juist averechts werken**
- e) **Tijdig formeel, dus via bestuur of andere vertegenwoordiging van het Centraal Wonenproject, steun zoeken bij de Corporatie en externe andere betrokken partijen. (consulenten LVCW e.a.)**
- f) **Voorbereid zijn op "de lange weg van de klachten bij de corporatie en politie... ..en uiteindelijk de kantonrechter"**

Misschien dat de volgende slotopmerking van één van de projecten, waar men jaren last heeft gehad van zo'n bewoner, de moed erin houdt bij projecten die met hetzelfde probleem worstelen: "bewoners die echt niet willen, gaan uiteindelijk (vrijwillig of onder druk) weg".

ALTERNATIEF EN NO-N

Wat denk je, als je een mager wijffie met rode haren en legerkissies aan èn grote hand hamer, kwast en houtboor?

Ik denk aan een heel vooruitstrevende knutselclub, waar ze meiden leren klussen. Het blijkt brochure van de Woningbouwvereniging Gelderland heeft deze toffe griet als symbool van redactie van Gewoon Anders echt iets om het naadje van de kous te gaan zoeken in Arnhem. We komen terecht bij Bernard Smits, die een hele goede verteller blijkt. Uren later verlater we een heel nummer mee zouden kunnen vullen.

Dat gaan we dan ook in het volgende nummer doen. Dit keer een klein voorproefje, waarl op het internet te vinden is.

Het verhaal van de WBVG

De Woningbouwvereniging Gelderland is op 17 mei 1983 opgericht uit onvrede met de toenmalige huisvestingssituatie voor jongeren in Gelderland. Tegenwoordig is de WBVG Een kleine zelfstandig opererende woningbouwvereniging die een *twintigtal* panden beheert in Nijmegen, Arnhem, Wageningen, Zutphen, Doetinchem en Wolfheze.

In totaal zijn er 12 zelfstandige woningen, 197 onzelfstandige wooneenheden en 29 activiteitenruimtes. Er is daarbij altijd sprake van wonen met gemeenschappelijke voorzieningen. Bovendien heeft meer dan de helft van de panden activiteitenruimtes onder hun dak. De activiteiten kunnen zowel commercieel, ideologisch als cultureel van aard zijn. In ieder geval versterkt de combinatie van wonen en activiteiten de betrokkenheid van de huurders bij hun pand en de directe omgeving.

Betrokkenheid noodzakelijk

De betrokkenheid van de huurders start al in de ontwikkelingsfase. Projecten worden uitsluitend gestart op initiatief van bewonersgroepen. Tijdens de bouw- of verbouwfase spelen de bewoners eveneens een zo groot mogelijke rol. Tot slot speelt zelfbeheer een sleutelrol in de relatie tussen de WBVG en de panden. Bewoners organiseren zich in verenigingen of stichtingen en nemen een groot deel van de beheertaken

over van de woningbouwvereniging. Daarnaast zijn ze individueel lid van de WBVG en hebben via die weg grote invloed op het beleid van de woningbouwvereniging.

Unieke werkwijze

Doordat de WBVG-panden veel beheertaken van de centrale organisatie overnemen, kan volstaan worden met een minimale

kantoorbezetting. In vergelijking tot andere corporaties worden wel extra mensen ingezet op onderhoudsgebied, met name om begeleiding te kunnen bieden bij de zelfwerkzaamheid.

Zelfbeheer

Zelfbeheer bestaat uit woningtoewijzing, huurinning, administratie en het beheer en

ONSENS

C O L U M N

en, ziet jongleren met knijptang,

et veel verder te gaan dan dat. De
oor haar doel en werk. Het lijkt de
em.

1 we het pand met materiaal waar

bij we de tekst gebruiken die ook

onderhoud van gemeenschappelijke voorzieningen. Eén van de consequenties van het zelfbeheer is dat de pandverenigingen opdraaien voor huurdering. Maar ook de directe kosten die uit het zelfbeheer voortvloeien zijn voor rekening van de pandvereniging.

Zelfwerkzaamheid

Zelfwerkzaamheid is een mogelijkheid voor de pandvereniging om de woonlasten te drukken. Voor gerealiseerde zelfwerkzaamheid geeft de WBVG een passende vergoeding. De hierboven genoemde kosten voor zelfbeheer kunnen ermee bestreden worden. Ook kunnen pandverenigingen mede dankzij de zelfwerkzaamheidsvergoeding investeringen plegen om hun pand te verbeteren of te verfraaien.

Nieuwe wegen

Er wordt al veel samen gedaan met de andere woningbouwverenigingen, zij hebben immers met de verschillende projecten dezelfde doelstellingen. Verder wordt er aan een nieuw beleid gewerkt, waarover nog met de huurders (250) wordt overlegd. Speerpunten zijn: versteviging en vergroting van de WBVG door de activiteiten meer te ordenen en nieuwe projecten te ontwikkelen; een nog actievere rol van de huurders; meer acties voor duurzaamheid in bouw en onderhoud en het wonen zelf. Enzovoort, maar daarover volgende keer meer.

Problemen in het paradijs.

Het paradijs. Ja zo zou ik onze woonstee wel willen omschrijven. Maar ook het paradijs heeft soms last van die rotte appel. Letterlijk kan dat een persoon zijn maar het kan ook in personen zelf zitten die opeens last hebben van een gistend gevoel. Alles is teveel, een ieder bemoeit zich teveel of juist te weinig met dit woongroepid, afspraken die op andere momenten niet zo belangrijk leken blijken nu wel perse nagekomen te moeten worden.

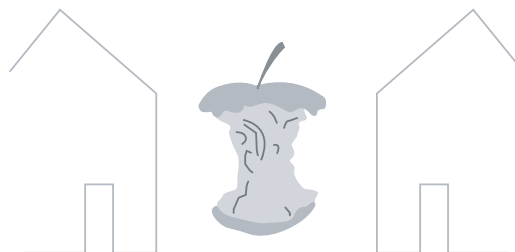

Een beurse plek kan gedurende de tijd uitmonden in een gekwetste ziel indien er niet op tijd aandacht aan het beurse wordt gegeven. En ja wie gaat de appel schillen? En hoe?

Een door de rotte appel zelfgekozen woongroepid. Met een wat bot mesje zodat alleen het opperschilletje aan bod komt? Of een door de woongroep aangewezen persoon met een vlijmscherp fileer mesje die tot aan het klokhuis aan toe alle lagen bloot zal leggen?

Of een deskundige groenteboer uitnodigen? Zo een die wel vaker van een mand met appels van diverse rassen het gistende proces heeft kunnen blootleggen en het rottingsproces heeft kunnen omkeren in een blozende mand appels. Iedere appel klaar om zich dienstbaar op te stellen voor het grote geheel (de appeltaart?) maar ook gewaardeerd gevoeld voor haar of zijn specifieke karakter, smaak, unieke toevoeging aan dat grote geheel.

We hebben een prachtige boomgaard met enkele appelbomen. Prima plek om je terug te trekken als je je ergert aan medebewoners. Als afspraken die voor jou belangrijk zijn door anderen niet nagekomen

worden. Appelbomen waar je tegen kunt praten, bomen die je kunt omarmen zoals een van onze prinsessen ooit deed. In de herfst levert de boomgaard veel appels die geplukt moeten worden, geschild en verwerkt tot appelmoes, tientallen

potten vol. Of dit jaar maar verkopen aan de weg per kilozak? Wie moet dat doen?

Eerlijk gezegd zijn dat soort zaken de problemen die spelen binnen ons Centraal Woonproject. Zolang het daar bij blijft voel ik me met recht wonend in het paradijs.

Die rotte appel ben ik zelf ook af en toe. Geschild hoeft er niet te worden op die momenten. Niet met het botte maar ook niet met het vlijmscherpe mesje. En een groenteboer moet ook met zijn handen van mij en de anderen afblijven. Op de een of andere manier lost het zich altijd vanzelf weer op. Nee, er blijven geen beurse plekken achter en de rest van de mand is niet besmet geraakt. Zolang de buitenwereld geen gif op ons spuit zijn wij perfecte biologische appels. Met een zeer goede smaak die lang blijft, stevig van structuur, je moet er even doorheen bijten, hier en daar een blutsje maar vooral; zeer de moeite waard!

Hartelijke groeten
Esther

AK

Nieuwe film over

'Reis door Centraal Wonen - dorpjes in de steden bouwen' is de titel van een nieuwe film over Centraal Wonen in verschillende landen in Europa.

Door Marta Resink (Omslag / Servicepunt Anders Wonen Anders Leven)

Veertien projecten verspreid over Denemarken, Zweden, Duitsland en België komen in beeld en bewoners vertellen over hun ervaringen en betrokkenheid. Ook twee Nederlandse

projecten worden geportretteerd: CW De Wandelmeent in Hilversum, het langst bestaande Centraal Wonen-project in Nederland, en Het Aardrijk in Breda.

Voices of Cohousing werd in 2007 geproduceerd door de Italiaanse filmmaker/ activist Matthieu Lietaert, De film is Engelstalig, maar de dvd biedt ondertitels in maar liefst zes talen: Nederlands, Zweeds, Duits, Frans, Spaans en Italiaans.

De film is in Nederland te koop bij Omslag in Eindhoven. Prijs 11 euro, inclusief portokosten. Bestellen kan via de website: www.omslag.nl/bestel.htm#RCW. Telefonisch via 040-2910295, of per e-mail: omslag@omslog.nl

Over de film 'Reis door Centraal Wonen' Veel Centraal Wonenprojecten zullen blij zijn met deze film. Het is een mooie en brede kennismaking met een bijzondere woonvorm, gefilmd vanuit de praktijk in verschillende Europese landen. Omdat heel veel aspecten van gemeenschappelijk ('centraal') wonen aan bod komen, zal de film veel mensen aanspreken, zowel binnen als buiten Centraal Wonen. Dat maakt de film ook goed bruikbaar voor vertoning tijdens open dagen, rondleidingen en algemene presentaties. Ook in gesprekken met instanties kan de film goed van pas komen. En startende groepen kunnen er - naast inspiratie - ook veel nuttige informatie uit halen.

Veertien projecten in vijf landen De documentaire begint met een introductie van Centraal Wonen en het ontstaan van Cohousing. Het

initiatief kwam in 1970 uit Denemarken, van een alleenstaande moeder die een heel logische gedachte had: „Waarom gaan we niet met een heel stel families bij elkaar wonen, zodat we gemeenschappelijke ruimten en spullen samen kunnen delen, op elkaars kinderen kunnen letten en samen kunnen eten, in plaats van ieder voor zich”. Dat werd het begin van de wereldwijde Cohousing-beweging.

In 2006 bezocht Matthieu Lietaert veertien Centraal Wonenprojecten. Hij filmde uitgebreid in vijf Cohousingprojecten in Denemarken, vijf in Zweden, twee in Nederland (Wandelmeent en Het Aardrijk) en een nieuw Cohousingproject in België ('La Grande Cense'). Ook bezocht hij ecodorp Lebensgarten in Duitsland.

Bewoners van al deze projecten komen uitgebreid aan het woord over hun ervaringen en betrokkenheid bij Centraal Wonen. Zo'n beetje alle kenmerkende aspecten van Centraal Wonen komen aan bod, telkens weer op andere manieren vormgegeven. De film is opgebouwd rond verschillende aandachtspunten: de historische ontwikkeling, gemeenschappelijke ruimten, samen eten, een (groot) deel van je leven samen delen, een paradijs voor kinderen, een oase voor ouders, gemeenschappelijk wonen van ouderen, besluitvorming en 'empowerment'. Al deze thema's komen telkens wisselend erug in de interviews en in de beelden.

Vrijwel alle projecten in de film zijn gebouwd in of vlakbij steden. Wat opvalt is dat ze bijna allemaal beschikken over veel groene buitenruimte en omdat alle opnamen in de zomer zijn gemaakt, geeft dat een extra blij gevoel. Er zijn uitnodigende beelden van gezamenlijke maaltijden op ruime buitenterrassen, veel (sfeer)impressies van gemeenschappelijke binnenruimten, de ruime speelplekken voor

Centraal Wonen

kinderen en andere collectieve voorzieningen. Ook de mix van leeftijden van de bewoners komt in de film goed tot uitdrukking. Een ander belangrijk aspect is de veelheid aan werkgroepen en overlegmomenten die nodig zijn om het samenleven binnen een gemeenschappelijk project voor iedereen zo aangenaam mogelijk te laten verlopen. Inderdaad: er wordt wat af-vergaderd en overlegt binnen Cohousing - dat wordt wel duidelijk.

In veel projecten zijn het milieu, energiebesparing en duurzaam bouwen belangrijk. Gedeeld autogebruik blijkt ook veel voor te komen, evenals gezamenlijk gebruik van wasmachines en keukens. Sommige Cohousingprojecten beschikken over een hele grote keuken, waar dagelijks voor tientallen mensen wordt gekookt. Het blijkt te werken, als het maar goed wordt georganiseerd...

De Nederlandse projecten zijn goed in de film vertegenwoordigd: als een soort rode draad door de film loopt een interview met een bewoonster van De Wandelmeent in Hilversum, en er zijn mooie beelden van Centraal Wonen Het Aardrijk in Breda. Op dit laatste project wordt vooral ingegaan op de speelruimte voor kinderen en de ruimten en faciliteiten voor gemeenschappelijk gebruik.

De leeftijden en sociale achtergronden van de bewoners vertonen grote diversiteit. De woonvorm blijkt vooral populair bij mensen met (jonge) kinderen, maar ook veel ouderen kiezen graag voor Centraal Wonen. Er zijn ook projecten die

speciaal bestemd zijn voor 50-plussers, in Nederland bekend als Groepswonen van Ouderen (Cohousing for Elderly).

De meeste projecten hebben werkgroepen,

die zich bezighouden met deelaspecten als technische voorzieningen, woningtoewijzing, onderhandelen met instanties, feestcommissie, groenonderhoud, kinderactiviteiten of autodelen. Overall wordt van alle bewoners een actieve deelname aan overleggen en klussendagen verlangd.

Meer dan de hoofdfilm

Naast de hoofdfilm - die zo'n 37 minuten duurt - biedt de dvd nog vier extra interviews: over het bouwen met stobalen in ecodorp Fri og Fro in Denemarken, en over de toepassing van permacultuur-elementen in ecodorp Lebensgarten

in Duitsland. Verder is er een uitgebreid gesprek met een initiatiefnemer van het nieuwe Cohousingproject La Grande Cense in België.. Dit gesprek bevat veel waardevolle tips en adviezen voor startende groepen. En tenslotte krijgt de besluitvormingsstructuur binnen Centraal Wonen aparte aandacht.

Internet

Meer over de film op:

<http://www.notsocrazy.net>

Relevante websites:

- Servicepunt Anders Wonen Anders Leven: www.omslag.nl/wonen
- Gemeenschappelijk Wonen in Nederland: www.omslag.nl/wonen/centraalwonen.html
- Landelijke Vereniging Centraal Wonen: www.lvcw.nl
- Landelijke Vereniging Groepwonen van Ouderen: www.lvgo.nl
- Federatie Gemeenschappelijk Wonen: www.gemeenschappelijkwonen.nl
- Samenhuizen vzw (Cohousing in België): www.samenhuizen.be

G EHOORD G EZIEN G ELEZEN

De Federatie Gemeenschappelijk Wonen is met het Verwey-Jonker Instituut bezig met een onderzoek over **zorg en onderlinge steun** in Centraal Wonen en in Groepswoon van Ouderen. Alle projecten hebben inmiddels een enquête toegestuurd gekregen. Eén van de onderzoeksvragen is welke verschillen er zijn tussen woongemeenschappen waar alleen ouderen wonen en woongemeenschappen waar ouderen samen wonen met jongere generaties, zoals bij ons.

Op basis van de resultaten van dit onderzoek kan de LVCW aanbevelingen doen aan de (lokale) politiek over gemeenschappelijk wonen, zelfstandig wonen en wederzijdse steun.

Weten jullie trouwens dat wij Gewoon Anders nummer 100, **het jubileum nummer**, ook aan de wethouders van de 100 grootste gemeenten hebben gestuurd? Als je behoefte hebt aan publiciteit – en welk CW-project heeft dat niet – kun je dat in je gemeente navragen. In ieder geval hebben de wethouders volkshuisvesting van alle gemeenten de mooie brochure van de Federatie gekregen, vorig jaar al. Bij navraag in Heemskerk bleek men nog niet aan inzage toe gekomen. Zo gaat dat meestal. Ze moeten al zo veel lezen en als er verder niemand naar informeert...

De nieuwe **film**, Reis door Centraal Wonen, Dorpjes in de steden bouwen, is gebaseerd op interviews in 14 CW-projecten. In ons land komen De Wandelmeent in Hilversum en Het Aardrijk in Breda aan bod. Bij elkaar 14 projecten in Denemarken, Zweden, België, Duitsland en Nederland.

De film ondervindt grote belangstelling en is al besteld door verscheidene woningcorporaties en door Aedes, de koepel van woningbouwcorporaties. Bestellen kan bij Omslag. Zie de bespreking van deze film door Marta Resink elders in deze GA.

Omslag startte in 2005 het landelijk servicepunt **Anders Wonen Anders Leven**. Dit bestaat uit een zeer uitgebreide website en een bezoekersinformatiepunt in de bibliotheek van Omslag in Eindhoven. Website www.omslag.nl/wonen. Bij het servicepunt melden zich regelmatig mensen die op zoek zijn naar een vorm van gemeenschappelijk wonen die bij hen past. In de Bouwen en Wonen-agenda op de website houdt Omslag een overzicht bij van rondleidingen en open dagen. Projecten die openbare publieksactiviteiten organiseren kunnen deze zelf in de Bouw en Wonen-agenda invoeren, die breed landelijk verspreid wordt: www.aktieagenda.nl#invoer. Zoals het prikbord www.woongroep.net van de Federatie Gemeenschappelijk Wonen 'woongroep zoekt bewoners' enzovoort heeft, noemt Omslag de advertentiepagina 'huis zoekt mensen' en 'mensen zoeken huis'.

In **Tilburg** komt een **nieuw CW-project**, De Stam, voor twintig huishoudens, zowel in de huur- als in de

koopsector. www.cwdestam.nl. En de ecologisch-culturele woonwerkgemeenschap **Alminde** begint in 2009 met de bouw in **Almere**. Er is nog ruimte voor mensen die er hun experimentele, welstands vrije huis willen bouwen. www.alminde.nl.

Op 6 juni houdt Omslag een Aanloopdag over **Centraal Wonen**. De film Reis door CW wordt vertoond op groot scherm. Aansluitend zal Flip Krabbendam (redactie GA en van CW-Delft) een toelichting geven op Centraal Wonen in Nederland; daarna volgt een uitwisseling tussen de aanwezigen. Het informatieve deel is van 14.00 – 17.00 uur. Vooraf en na afloop kan worden meegegeten (biologisch/vegetarisch). Deelname kost 'wat het je waard is', dus niet gratis. <http://www.omslag.nl/aanloop.htm>. Een andere aanloopdag is al op 26 april en gaat over woon- en werkplanden in zelfbeheer.

Ze hebben ons ontdekt. Het heeft dertig jaar geduurd, maar nu zijn we dan toch eindelijk interessant geworden voor de commercie, schrijft Dick Verheul in ZOZ 84 over 'cultural creatives'. Deze mensen laten zich volgens MarketResponse leiden door zes grote thema's: Zorg om ecologische problemen, achterstelling van vrouwen en kinderen, kritisch ten aanzien van materialisme en economisch gewin, aandacht voor anderen in omgeving, nastreven betere leefomgeving en een persoonlijke levensstijl. Maar een concurrent van MarketResponse, het bureau Motivation, heeft een enquête op de website staan waar de schrijver er vliegensvlug achter kwam dat hij geen cultural creative doch een **postmaterialist** was: De postmaterialisten maken tien procent van de bevolking uit, wat overeenkomt met de 1,6 miljoen cultural creatives. Waarschijnlijk dezelfde mensen die onder verschillende namen door verschillende marketingbureaus worden verkocht.

De ervaring bij de Landelijke Vereniging en bij veel Centraal Wonen-projecten is dat **het moeilijk is goede bestuursleden te vinden**. Als je ze al vindt gaan ze weer gauw weg. Men vindt het over het algemeen een hele klus, een soort vrijwilligerswerk waar je weinig of geen waardering voor terugkrijgt en dat meestal niet leuk is. Heel andere geluiden horen we bij veel woongroepen van ouderen. Bestuursleden die alles op hun eigen houtje regelen en niet weg te krijgen zijn. Een bestuurder die altijd de sleutel van de gemeenschappelijke ruimte in zijn zak heeft. De besturen van WvO's zijn vaak mannen, terwijl zij maar een klein deel van de bewoners uitmaken. Zouden die meer behoefte hebben om zich te laten gelden dan vrouwen?

Overigens, wij van de redactie vormen wel geen bestuur, maar we kunnen wel meer (schrijvende) medewerkers gebruiken. En het werk is ook nog leuk!

HT

Krachtgemeenschappen in Krachtwijken

(Een gesprek met minister Vogelaar)

Op 31 oktober 2007 waren we als FGW uitgenodigd voor een gesprek met minister Ella Vogelaar op VROM in Den Haag.

VROM huist in een groot open gebouw pand met heel veel glas, vlak bij Den Haag CS. Duidelijk gebouwd voor openheid en om er zo naar binnen te lopen. Maar zo open was het niet meer. Je komt er niet in zonder afspraak en legitimatie. Geen vriendelijke portier, bereid om je te helpen, maar mensen van een beveiligingsbedrijf, vooral gericht om het binnen 'veilig' te houden en niet om je het gevoel te geven welkom zijn.

Maar eenmaal binnen was de sfeer ontspannen.

In een soort open kantine of lunchruimte wachtten wij met zijn vieren tot onze afspraak-tijd.

We waren met een uitgebreide delegatie: Harrie Jansen, de voorzitter van de federatie, Wim Kromwijk, de projectleider van de federatie en Henk Koetsier, die namens de LVGO federatiebestuurslid is en ondergetekende namens de LVCW.

Om vijf voor twaalf werden we afgehaald, je wordt niet geacht er eerder naar toe te lopen, naar de ruimte waar het gesprek zou zijn. We hadden een uur.

Bij de minister zaten twee ambtenaren (Loes Timmer en Frenk Wiersma - beleidsmedewerker en coördinator van Bewoners en Stad), die betrokken zijn bij het Krachtwijken project.

We hadden van te voren bedacht dat we dan wel het gemeenschappelijk wonen als geheel onder de aandacht van de minister wilden brengen, maar dat het ons goed leek om bij het Krachtwijkenplan van de minister aan te sluiten. Meer sociale samenhang wordt geacht een van de peilers te zijn waarop een

probleemwijk een krachtige wijk kan worden. En samenhang is natuurlijk wat je bij uitstek in een woongemeenschap hoopt te vinden. Zowel binnen als soms ook buiten het project. (Zo heeft mijn eigen cw project een jaar of wat geleden samen met andere buurtbewoners een buurtpreventie project gestart, toen we overlast hadden van vernielzuchtige jongeren).

We stellen ons voor en de minister vertelt dat ze centraal wonen wel kent, ze kent het centraal wonen project in Utrecht Overvecht (De Klopvaart dus) en in het begin van de zeventiger jaren heeft ze meegewerkt aan het Kommunieboek. "Heeft u ook zo gewoond?", vroeg ik. Nee, toch niet. Ik heb het boek (vrijwel ongelezen overigens) in mijn kast staan. Het is uit 1970. Haar naam staat er niet in: het boek is geschreven en samengesteld door een kollektief, de Koinonia-groep.

Ondanks dat ik vind dat ik mensen niet tegen elkaar op moeten kijken, was ik toch wel zenuwachtig voor een gesprek met 'de minister'. Maar de vriendelijke, open en belangstellende sfeer maakte het redelijk makkelijk om daar mee om te gaan.

We konden ons verhaal goed kwijt. Ella Vogelaar is een goede en actieve luisteraar. Dat we geld van VROM zouden krijgen voor een onderzoek naar de sociale netwerken en zorgposities van ouderen in woongemeenschappen was al vrijwel rond. Dat onderzoek wordt zowel bij cw projecten als projecten van alleen 55 plussers gedaan (naar een onderzoeksvoorstel van de LVCW/Flip Krabbedam). Strukturele subsidie zit er voor ons niet in. Het gerucht ging dat dat weer mogelijk zou zijn, maar bleek echt niet het geval. Als we echter weer met goeie projectbeschrijving komen

maken we weer kans op een projektondersteunende subsidie.

De minister zegt toe om aan het onderwerp 'gemeenschappelijk wonen' aandacht te besteden in het te ontwikkelen actieplan op het gebied van wonen, welzijn en zorg. Zo gaat gemeenschappelijk wonen genoemd worden in de handleiding of brochure voor Krachtwijken die naar gemeentes en woningbouwkoöperatie ed. gaat. Wat dat konkreet kan en gaat opleveren moeten we nog afwachten natuurlijk.

Wat we er van verwachten is dat een initiatiefgroep plaatselijk wat makkelijker gehoor krijgt, en dat er daardoor voor gemeenschappelijk wonen meer kansen. Met name bij renovatie en nieuwbouw in krachtwijken.

Ons zijn 17 bestaande woongemeenschappen bekend, die in een Krachtwijk liggen, waarvan 5 centraal wonen projecten (zie hieronder). Wellicht zijn er voor hen kansen om op een of andere manier bij het krachtwijkenproject betrokken te raken.

Er komt een landelijke Alliantie voor de Krachtwijken, waar de federatie waarschijnlijk partner in wordt. Dat betekent nog meer overleg voor ons arme bestuursleden, maar ook een manier om invloed uit te oefenen en weer een extra forum om (het belang van) gemeenschappelijk wonen onder de aandacht te brengen.

Peter Bakker

Er zijn een paar CW projecten die in Krachtwijken liggen, namelijk: CW de Beuk in de wijk Rotterdam West
CW I Zaandam I en II in de wijk Poelenburg in Zaanstad
CW In de Kersentuin in de wijk Kanaleneiland in Utrecht
CW Klopvaart in de wijk Overvecht in Utrecht

AANGESLOTEN

De codes tussen haken:

Nb = Nieuwbouw, Ob = Oudbouw, H = Huurwoningen, K = Koopwoningen, HK = Huur- en koopwoningen.

Het getal geeft het aantal woningen aan. Jaartal is startjaar van project. Projecten aangeduid met * zijn in voorbereiding.

Wijzigingen graag doorgeven aan info@lvcw.nl

Alkmaar

C.W. De Rups [Nb H 9 1983]
Harpoenstraat 1, 1825 LD, Alkmaar
info: Wim Grapendaal, tel: 072-5646553
email: grapwit@wandoo.nl

C.W. De Regenboog [Nb H 40 1986]
Elzasstraat 31, 1827 BV, Alkmaar,
tel. 072 564 3972

Almere

*C.W. Almere 'de Wereld' [Nb H 4]
Musicalstraat 2, 1323 VN, Almere,
tel. 036-5469530
info: Richard Degenaar,
tel: 036-5469530/06-30445724
website: www.dcss.nl/GO-Living,
email: rad@dcss.nl

Alphen a/d Rijn

C.W. Alphen a/d Rijn [Nb H 30 1995]
Zeelandstraat 26, 2408 GJ, Alphen a/d Rijn
info: Annemarie Kooy, tel: 0172-495244
website: www.cwalphenaandenrijn.nl,
email: a.kooij@hetnet.nl

Amersfoort

C.W. Het Hallehuis [Nb H 33 1984]
Sandenburg 20, 3813 LX, Amersfoort,
tel. 033-4804597
website: www.hallehuis.nl,
email: mail@hallehuis.nl

C.W. Woonvorm van de Toekomst
[Nb HK 61 1993]
Hof der Toekomst 29, 3823 HX,
Amersfoort, tel. 033-4564015/4793533
info: tel: woonruimte: 033-4563005/033-
4807684/06-46155028
website: www.wvdt.nl, email: info@wvdt.nl

*C.W. Amersfoort i.o. [Nb HK]
Kortenaerstraat 6c, 3814 TL, Amersfoort
info: tel: 033-4724249
email: CW-Amersfoort@hotmail.com

Amstelveen

C.W. Amstelveen [Nb H 36 1991]
Suze Groeneweglaan 69, 1183 EK,
Amstelveen
info: J. Kenter, tel: 020-3457917
website: cwamstelveen.nl,
email: cnl@cwamstelveen.nl

Amsterdam

*Stichting Een Vrolijke Oude Dag [HK 37]
Leimuidenstraat 9 huis, 1059 ED,
Amsterdam, tel. 020-6793159
website: www.vrouwenwoonproject.nl,
email: marnieuw@dds.nl

Apeldoorn

C.W. 't Vierschaar [Nb H 25 1984]
Magistratenveld 613, 7327 LK, Apeldoorn
info: zie website
website: www.cwapeldoorn.nl,
email: info@cwapeldoorn.nl

Breda

C.W. Het Aardrijk [Nb H 52 1988]

Aardrijk 103 A, 4824 BT, Breda
info: Janina Michel, tel: 076 549 5898
website: www.aardrijk.nl,
email: wergroepintroductie@aardrijk.nl

Capelle a/d IJssel

C.W. De Bonvivant [Nb H 50 1990]
Bonnefantan 45, 2907 NA, Capelle a/d
IJssel, tel. 010-458 6892
info: Thom de Vries
website: www.cwcapelle.nl,
email: info@cwcapelle.nl

De Heurne (gld)

*Centraal woon/werk project Midgaard [5]
Abstegedijk 1, 7095 BV, De Heurne (gld),
tel. 0543-466750
info: Ton Kivits
email: tonkivits@hetnet.nl

Delft

C.W. Delft [Nb H 80 1981]
Fuutlaan 166, 2623 MS, Delft,
tel. 015-2617724
info: Rosa Verhoeff, tel: 015-2577729
website: www.cwdelft.nl, email:
info@cwdelft.nl

Den Haag

C.W. Katerstraat [Nb H 31 1986]
Katerstraat 74, 2512 CD, Den Haag
website: www.cw-katerstraat.nl,
email: info@cw-katerstraat.nl

C.W. Houtwijk [Nb H 49 1984]
Albert Schweitzerlaan 24 B, 2552 PK, Den
Haag, tel. 070-3972329
info: Ankie van Wijk, tel: 070 397 7815
website: www.cwhoutwijk.nl, email:
info@cwhoutwijk.nl

Deventer

V.E.G.W.D. 'Het Zandgoed' [Nb K 10]
Lange Zandstraat 191, 7412 CG, Deventer
info: Marjolein Fransen, tel: 0570-615695
website: www.zandgoed.nl,
email: info@zandgoed.nl

C.W. Deventer [Nb H 32]
J.D. Huijbersstraat 10, 7412 JR, Deventer
info: Peter Elmers, tel: 0570- 645731
website: www.centraal-wonen-deventer.nl

Driebergen

*E.C.W.D. Ecologisch C.W. Driebergen
[20]
Kievit 100, 3972 PL, Driebergen,
tel. 0343-539560
website: www.ecwd.nl, email: info@ecwd.nl

Eindhoven

C.W. Strijp [Nb H 21]
St. Severusstraat 26L, 5616 NZ,
Eindhoven
website: www.cws.lvcw.nl,
email: info@cws.lvcw.nl

C.W. Lismortel [Nb H 62 1983]
Tourslaan 18, 5627 KX, Eindhoven
info: Mattie Wethlij, tel: 040-2426833

website: www.cwlismortel.nl,
email: info@cwlismortel.nl

Enschede

*C.W. Enschede [H]
Lippenkerkstraat 167, 7511 CX, Enschede,
tel. 053-4319871

Haarlem

C.W. Drielandenhuis [Nb H 39 1986]
Drielandenhoek 6, 2034 LV, Haarlem
website: www.lvcw.nl/cwdrielandenhuis,
email: meolthoff@hotmail.com

C.W. Romolenpolder [Nb 47 1992]
Venkelstraat 25, 2034 MT, Haarlem,
tel. 023-5365198
website: www.cwrom.nl,
email: info@cwrom.nl

Heemskerk

C.W. Heemshof [K 6 1977]
Oosterweg 2 C, 1968 KN, Heemskerk
info: tel: 0251-245265
email: wv.heemshof@xs4all.nl

Hilversum

C.W. de Meent [Nb H 50 1977]
Wandelmeent 16, 1218 CN, Hilversum
info: Judith Kortland
website: www.wandelmeent.nl,
email: info@wandelmeent.nl

Hoorn

C.W. Aurijn [Nb H 9 1987]
Roodborstje 8, 1628 CT, Hoorn,
tel. 0229-249782
info: Marjo Goedhart, tel: 0229-244895

Huis Ter Heide

C.W. Dinslo [Nb H 23]
K. Alfrinkhof 39, 3712 DD, Huis Ter Heide

Leeuwarden

C.W. Circa [Nb H 7 1988]
Schoolstraat 9 - F, 8911 BH, Leeuwarden
info: tel: 058-2513626
email: a.arnold@chello.nl

C.W. Hoeksterpoort [H 11]
Hoeksterpoort 2b, 8921 GC, Leeuwarden,
tel. 058-2139780
email: hoeksterpoort@hotmail.com

Leiden

C.W. de stadsOase [Nb H 37 1986]
Gortestraat 37, 2311 MS, Leiden

C.W. Stevenshof [Nb H 15 1988]
Joke Smitstraat 22, 2331 MA, Leiden
info: Myriam Landard, tel: 071-5321134
website: home.hccnet.nl/hsmi5/
cwstevenshof,
email: heuven@nhn.leidenuniv.nl

Maastricht

C.W. Maastricht [Nb 12]
Maastricht
info: Han de Jong, tel: 043-3264867
email: handejong@hetnet.nl

CW PROJECTEN

Nieuwegein

G.W. Nieuwegein [Nb H 160 1982]
Bedumerschans 2, 3432 TC, Nieuwegein,
tel. 030-6060985
website: www.gwwebsite.com

*Samen Anders Wonen Oostelijk Utrecht
Heerlerschans 5, 3432 TE, Nieuwegein
email: borsjep@hotmail.com

Nijmegen

De Raat, vereniging voor centraal wonen
p/a Kastanjehof 31, 6533 BX, Nijmegen
info: Teun Stekelenburg, tel: 024-3567249
email: teunvanstekelenburg@zonnet.nl

C.W. Kastanjehof [Nb 65]
Kastanjehof 46, 6533 BX, Nijmegen
website: home.hetnet.nl/~cwpk,
email: cwpk@chello.nl

C.W. Opaalstraat [Nb H 49]
Opaalstraat 188, 6534 XP, Nijmegen,
tel. 024-3555460
website: home.hccnet.nl/karel.sauer

C.W. Mozaiek [Nb 44 2004]
Wachterslaan 239, 6523 RV, Nijmegen
info: Ronald Akkermans, tel: 024-3239541
website: www.cwmozaiek.nl,
email: info@cwmozaiek.nl

Oegstgeest

C.W. Anna Bijnhof [Nb HK 13 1987]
Anna Bijnsplantsoen 1, 2343 JT,
Oegstgeest, tel. 071-5173622

Purmerend

W.K. Purmerend [Nb HK 71 1985]
Postbus 262, 1440 AG, Purmerend, tel.
0299-435245
info: Tjitske Hiemstra, tel: 0299-426389
website: www.woonkollektiefpurmerend.nl,
email: wkp.info@freeler.nl

Riemst-Membruggen

*Vierkantshoeve [5]
Dorpsstraat 79, B-3770,
Riemst-Membruggen
info: tel: 0032-12 747988

Rotterdam

C.W. De Banier [Nb H 52 1980]
Banierstraat 2 A, 3032 PH, Rotterdam,
tel. 010-4666535
info: Saskia Kroon,
tel: 010-4621252

Woonwerkvereniging De Lelie [H 10]
Slaghekstraat 32c, 3074 LM, Rotterdam
email: blokslag@hotmail.com

Woonvereniging de Nesse [K 5]
Groeneweg 10, 3059 LC, Rotterdam,
tel. 010-2220130
info: Bram de Knegt
website: www.de-nesse.nl,
email: erik@de-nesse.nl

Spijkensisse

C.W. Spijkensisse [Nb H 24 1981]
Toekanshoek 6, 3201 PJ, Spijkensisse,
tel. 0181-611278

Tilburg

C.W. De Meenthe [Nb K 20 1981]
De Meenthe 20, 5012 TH, Tilburg,
tel. 013-4555654
website: www.cw-demeenthe.nl

Woonvereniging Stationsstraat 32 [K]
Stationsstraat 32, 5038 ED, Tilburg,
tel. 013-5350218

*C.W. De Stam [HK 25]
Energieplein 2, 5041 NH, Tilburg
info: Trudi van den Berg, tel: 013-5361751
website: www.cwdestam.nl,
email: centraalwontilburg@home.nl

Utrecht

C.W. Klopvaart [Nb H 80 1984]
Cubadreef 4 - J, 3563 HH, Utrecht
website: www.klopvaart.nl,
email: centraalwonen@klopvaart.nl

Vlaardingen

C.W. De Pionier [Nb H 24 1987]
Karel Doormanhof 25, 3134 CW,
Vlaardingen, tel. 010-4341772
website: www.lvcw.nl/cwvlaardingen

Voorburg

C.W. Voorburg [Nb H 31 1988]
Veursealaan 65, 2272 AP, Voorburg
website: www.cwvoorburg.nl,
email: info@cwvoorburg.nl

*Vereniging DOV [5]
Van Faukenbergestraat 132, 2274 SC,
Voorburg
info: Luuk Bosma
email: leo.luuk@xs4all.nl

Wageningen

C.W. Het Punt [Nb H 46 1985]
Leeuweriksweide 144, 6708 LN,
Wageningen
website: www.cw-wageningen.nl

C.W. 't Binnenveld [Nb H 39 1990]
Joh. Buziastraat 59, 6708 NR,
Wageningen, tel. 0317-422677
website: www.cw-wageningen.nl

Westervoort

C.W. Westervoort [Nb H 26 1985]
Lange Griet 42, 6932 MG, Westervoort,
tel. 026-3115383
website: home.zonnet.nl/hendriks_flip/
CWW, email: cwwestervoort@hotmail.com

Zaandam

C.W. I Zaandam [Nb H 11 1985]
Ds. M.L. Kingweg 232, 1504 DH, Zaandam
info: Mira Jongejan, tel: 075-6141812

C.W. II Zaandam
Ds. M.L. Kingweg 244, 1504 DH, Zaandam
info: Frits Ubels

Zoetermeer

C.W. Zoetermeer [Nb H 21 1988]
Scharounlijn 14, 2728 BT, Zoetermeer
info: Babs van Tooreenburg
website: www.centraalwonenzoetermeer.nl,
email: cw-zoetermeer@hotmail.com

Zutphen

*Woonderij Eos [Nb HK 39 2005]
Loverendale 37, 7207 KA, Zutphen
info: Hannie Thijssen, tel: 0575 546 591
website: www.woonderijeos.nl

Zwolle

C.W. Zwolle [Nb H 35 1985]
Rijnlaan 217 A, 8032 MX, Zwolle
website: www.lvcw.nl/cwzwolle

VERENIGINGSBURO LVCW

Postbus 19163, 3501 DD Utrecht

Tel. 06 130 15 869
Postgiro 2015796
internet: www.lvcw.nl
email: info@lvcw.nl
Discussie- of mailinglijst@lvcw.nl

LIDMAATSCHAP

Projecten kunnen collectief lid worden van de LVCW voor € 5,- per huishouden per jaar. Iedere groepsdeelnemer heeft dezelfde rechten als een individueel LVCW-lid. Het individuele lidmaatschap (incl. abonnement op "Gewoon Anders") kost €13,- per jaar. Het lidmaatschap voor initiatiefgroepen kost € 2,50 per huishouden. Startende groepen kunnen, voordat ze lid worden, in informatiepakket aanvragen.

PRIKBORD

Voor woningzoekenden die een project zoeken en projecten die nieuwe bewoners zoeken:
www.woongroep.net

BESTUUR

Voorzitter
Rosa Verhoeff, Delft

Penningmeester
Gerard Koning, Groningen

Secretaris
Hanneke Verdonk, Purmerend

Lid
Peter Bakker, Eindhoven. (tevens webmaster en bestuurslid Federatie Gemeenschappelijk Wonen)

Lid
Anna Dijkhuis, Rotterdam. (tevens bestuurslid Federatie Gemeenschappelijk Wonen)

Kijk voor meer informatie en adressen op:
www.lvcw.nl

Landelijke Vereniging Centraal Wonen

Postbus 19163

3501 DD Utrecht

Tel. 06 130 15 869